

**Ю.І. Мискін, канд. екон. наук, доцент, докторант кафедри фінансів
Університет державної фіскальної служби України**

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК ДЕРЖАВИ ЯК ЦІЛЬОВИЙ ОРІЄНТИР ДЕРЖАВНОЇ БЮДЖЕТНОЇ ПОЛІТИКИ

У статті досліджено сутність соціально-економічного розвитку держави і обґрунтовано доцільність його використання як цільового орієнтиру державної бюджетної політики. Запропоновано ключові показники соціально-економічного розвитку держави як критерію оцінки ефективності державної бюджетної політики з позиції цільового підходу.

Ключові слова: *державна бюджетна політика, соціально-економічний розвиток держави, екологічні стандарти життєдіяльності людини, соціальні стандарти життєдіяльності людини, економічні стандарти життєдіяльності людини.*

Постановка проблеми. Основною метою державної бюджетної політики є забезпечення соціально-економічного розвитку країни. При цьому вітчизняна практика формування та реалізації бюджетної політики до сьогодення не має дієвої технології оцінки її ефективності. Її часто оцінюють від зворотного: якщо у країні відбувається постійне реформування бюджетної та податкової системи – значить бюджетна політика не ефективна.

Оцінка ефективності державної бюджетної політики у контексті цільового підходу повинна базуватися на критерії «досягнення поставлених цілей». Але на практиці основна ціль – соціально-економічний розвиток держави, знаходячись під упередженим політичним тиском і, відповідно, характеризуючись великою кількістю різновекторних показників, під вимоги часу трактується по-різному. Така ситуація унеможливає об'єктивну оцінку ефективності використання бюджетного механізму в макроекономічному управлінні і потребує чіткої ідентифікації та формалізації ключових показників соціально-економічного розвитку країни як критерію оцінки ефективності державної бюджетної політики з позиції цільового підходу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Різні аспекти бюджетної політики ґрунтовно досліджували провідні вітчизняні та зарубіжні вчені-економіки. Серед них: Адаменко І.П. [1], Барро Р. [2], Гець В.М. [3], Дем'янишин В.Г. [4], Ландау Д. [5], Стігліц Дж. [6], Чістякова Л.А. [7], Юрій С. [4], Ярема Б.П. [8] та інші науковці. Результати їх досліджень є науково цінними та практично значимими. Проте, тенденції до диференціації та інтеграції економічних наук, динамічний розвиток ринкових відносин ставлять перед науковцями нові завдання, у тому числі і щодо переосмислення підходів до оцінки ефективності державної бюджетної політики.

На сьогоднішній день у наукових колах є розуміння, що основною метою бюджетної політики є забезпечення соціально-економічного розвитку держави. Але при цьому невирішеними залишаються питання щодо ідентифікації та формалізації ключових показників соціально-економічного розвитку країни як необхідної передумови формування базису для оцінки ефективності практичної реалізації державної бюджетної політики.

Метою статті є ідентифікувати ключові показники соціально-економічного розвитку держави як критерію оцінки ефективності державної бюджетної політики з позиції цільового підходу.

Виклад основного матеріалу дослідження. Практична реалізація стратегії соціально-економічного розвитку держави, у відповідності до механізмів та інструментарію, якими вона забезпечується, може здійснюватися за однією із чотирьох моделей: скандинавською (соціал-демократичною), континентальною (консервативною, модель Бісмарка), англосаксонською (ліберальною, модель Беверіджа) чи південноєвропейською (середньоземноморською, католицькою, рудиментарною).

«Україна, сприймаючи ідею “соціальної держави” як керівний принцип побудови національної економічної моделі, обрала для себе за зразок “скандинавську” модель організації соціально-економічної системи» [9, с. 35]. Дана модель соціально-економічного розвитку характеризується активним застосуванням бюджетного механізму державного регулювання економіки, концептуальний базис управлінської дії яких визначається і формується у межах бюджетної політики.

Цілеспрямованість бюджетної політики на забезпечення соціально-економічного розвитку країни є стратегічною метою (у часовому вимірі даний період повинен складати 25 років і більше). При цьому варто зосередити увагу на тому, що економічний розвиток характеризується

циклічністю, а відтак у тактичному розрізі ціллю бюджетної політики є згладжування циклічних коливань в економіці.

Проблеми впливу бюджетної політики на циклічні коливання в економіці по-суті стали базисом у кейнсіанській економічній теорії і каталізували науковий пошук шляхів підвищення ефективності формування і реалізації фіскально-регулюючого потенціалу бюджетного механізму перерозподілу валового внутрішнього продукту.

На сьогоднішній день «під економічним циклом (інші назви – цикл ділової активності, бізнес цикл) розумітимемо підйоми і спади в економіці, що супроводжуються зміною ділової активності» [10, с. 28; 11, с.173]. У науці є різні підходи до фазовості економічних циклів. Так, Нобелівський лауреат з економіки Самуельсон П. акцентує увагу на тому, що «традиційно економісти розрізняють в економічних циклах дві основні фази: спад (рецесія) і підйом. Пік і дно відзначають поворотні точки циклів» [12, с. 858]. Аналогічної точки зору притримується і Беліков А. Ю., який у своєму дослідженні виділяє «періоду підйому, який спостерігається одночасно у багатьох видах економічної діяльності, який змінюється також загальним для всієї економіки періодом спаду, скороченням виробництва з подальшим поживленням, який переходить у фазу підйому наступного циклу, з урахуванням того, що така зміна фаз циклу є повторюваною, але не обов'язково періодичною» [13, с. 17]. Дещо іншу, більш деталізовану позицію до фазовості економічних циклів пропагує Національне бюро економічних досліджень США (NBEK), у відповідності до якої «цикл включає наступні чотири фази: вершина (пік, бум), стиснення (рецесія, спад), дно (депресія), поживлення (розширення)» [14, с. 3]. Ключовим моментом у розумінні фазовості циклічного розвитку економіки є те, що «для кожної фази циклу будуть притаманні свої цілі і завдання, свій інструментарій і методи» бюджетної політики [15, с. 144].

Саме на згладжування циклічних коливань в економіці спрямовував дію механізмами бюджетної політики Дж. М. Кейнс у своїй науковій праці «The General Theory of Employment, Interest, and Money», написаній у 1936 році [16]. Більш пізні дослідження акцентують доцільність збалансованого впливу бюджетної політики на згладжування циклічних коливань в економіці та різні аспекти соціально-економічного розвитку. Так, Дем'янчук І.А. зазначає, що бюджетна політика «повинна бути направлена не тільки на економічний розвиток, але і на згладжування циклічних коливань в економіці» [8, с. 824]. У свою чергу, Мярковський А. та Чугунов І. звертають увагу на те, що «в умовах трансформації економіки

бюджетна політика має реалізувати адаптаційно-регуляторний потенціал для виходу на траєкторію економічного зростання. Із метою розробки та реалізації збалансованого бюджетного регулювання протягом певного часового інтервалу бюджетна політика повинна визначатися з урахуванням, з одного боку, циклічності економічного розвитку, з іншого – стану державних фінансів і запасу стійкості бюджетної системи, суттєве зменшення якої може призвести до ускладнення проведення ефективного бюджетного регулювання для позитивного впливу на економічне зростання» [17, с. 48]. З твердження науковців можемо спостерігати, що бюджетна політика значною мірою залежить від економічних умов, в яких вона реалізується. Ярема Б. П. та Ситник Н. С. акцентують увагу, що остання залежить і від «цілей, поставлених перед урядом, що приймає відповідні рішення» [8, с. 75]. Досить точно узагальнює дану проблематику Адаменко І. П., який зазначає, що «залежно від параметрів економіки мають коригуватися та змінюватися цілі й завдання фінансової політики, механізми, інструменти їх досягнення, що надасть можливість здійснення ефективного впливу на соціально-економічні процеси країни» [1, с. 189].

Поряд з науковими напрацюваннями вчених, які, підтримуючи кейнсіанську та некейнсіанську теорії, притримуються точки зору, що бюджетна політика здатна здійснювати суттєвий вплив на соціально-економічний розвиток, існує концепція А. Вагнера, згідно якої «обсяг державних видатків є ендегенною величиною по відношенню до економічного зростання й рівня ВВП» [18, с. 105].

Тобто, «у теоретичному розумінні факторів економічного зростання склалися дві протилежні за своєю сутністю концепції, при цьому жодні емпіричні дослідження остаточно не підтвердили достовірність хоча б однієї з них. Наприклад, при спробі пояснити зміни державних видатків прискоренням чи уповільненням економічного зростання в Організації країн-експортерів нафти (ОПЕК) за період 1950 – 2000 рр. дія закону Вагнера підтвердилася лише для ЄС [19]. Водночас дослідження зв'язку між державними видатками й економічним зростанням для десяти країн ОПЕК (США, Японії, Великобританії, Австралії, Канади, Франції, Італії, Іспанії, Швейцарії та Норвегії) за кварталними показниками періоду 1970 – 1994 рр. [20] підтвердило кейнсіанську концепцію» [18, с. 105].

«Крім цього, у сучасній економічній думці сформувався пласт досліджень, присвячених пошуку оптимальних обсягів державних видатків. Приміром, Д. Ландау зазначив, що збільшення їхніх обсягів

негативно впливає на економічне зростання [5]. Подібні висновки зроблені й дослідниками Р. Барро та К. Сала-і-Мартіном [2]» [18, с. 105].

«Інші дослідження окресленої проблематики, наприклад Р. Рема [21], навпаки доводять, що збільшення обсягів державних видатків має позитивний вплив на економічну діяльність і зростання» [18, с. 105].

Нобелівські лауреати Дж. Стігліц, Р. Солоу та М. Спенс вважають, що «в умовах почастишання виникнення криз бюджетна стратегія відіграє особливу роль у відновленні економічного зростання. Вони наголошують: традиційні інструменти грошово-кредитної політики на тлі останніх подій вичерпали себе, тому необхідний перехід до застосування інструментів податково-бюджетної політики та новаторських підходів користування грошима і кредитом» [18, с. 106; 23].

Дж. Стігліц стверджує, що «у центрі будь-якої успішної економіки знаходяться ринки, але самі по собі вони працюють не дуже ефективно... Держава має відігравати належну їй роль, але робити це не тільки для спасіння економіки, коли ринки демонструють свою неспроможність, але й при регулюванні ринків з метою недопущення краху» [6, с. 10]. «Державні видатки можуть стимулювати економічне зростання навіть у слабкій економіці» [18, с. 106]. У контексті ж профілактичного впливу бюджетної політики на економіку Кейнс Дж. М. у 1943 році зазначав: «щоб не дати кулі скотитися вниз, потрібно набагато менше зусиль, ніж для того, щоб зупинити її, коли вона вже покотилася... Після того, як економічний спад виявиться у повну силу, обсяг необхідних для його подолання коштів стане надзвичайно великим» [22, с. 217].

Разом з тим, Лауреат Нобелівської премії з економіки П. Самуельсон зазначив, що бюджетна політика «є дуже сильною зброєю, подібною атомній бомбі. Уряд, стверджував він, має намагатися використовувати її на розбудову, а не в згубному напрямку. Тому головне питання полягає в тому, чи буде ця політика конструктивна або виявиться неусвідомленою і непослідовною» [7, с. 8].

З окресленої позиції цінним є висновок, який отримав у своїх наукових дослідженнях Борноос В. Г. : особливістю бюджетної політики «як частини державної фінансової політики України на сучасному етапі розвитку є відсутність чіткої довгострокової програми розвитку, яка б мала на меті досягнення ключових показників у перспективі принаймні п'ять років, що достатньо широко використовується в практиці найбільш розвинених країн. Чіткі орієнтири дозволяють здійснювати послідовні кроки в бік їх досягнення, а не вирішувати поточні проблеми, реагуючи на зміни, які виявились непередбаченими. Планування економічного розвитку є вирішальним моментом при досягненні довгострокових цілей, що

повною мірою відноситься і до бюджетної політики» [23, с. 145]. Подібні узагальнення наукового пошуку знаходимо і у працях Юрія С та Дем'янишина В.: «на сьогодні не сформована реальна стратегія соціально-економічного розвитку України на тривалу перспективу, що робить неможливим розробку бюджетної стратегії, яка була б основною бюджетної доктрини держави. Така ситуація в Україні вимагає концентрації зусиль економічного блоку Кабінету Міністрів України та відповідних комітетів Верховної Ради України на розробці стратегічного документа держави у вигляді програми (концепції чи доктрини) соціально-економічного розвитку країни на 25 років (з розбивкою на кожні 5 років)» [4, с. 17].

Враховуючи, що соціально-економічний розвиток країни є основною метою державної бюджетної політики потає актуальне завдання більш ґрунтовного дослідження сутності соціально-економічного розвитку та ідентифікації ключових його показників як критеріїв оцінки ефективності бюджетної політики у контексті цільового підходу.

Згідно статті 1 Конституції наша держава є «соціальною» [24]. Це означає, що на території України (як мінімум з 1996 року) формування економічних відносин та управління національним господарством повинно здійснюватися з першочерговою орієнтацією на забезпечення високого рівня соціальних стандартів життя громадян. У даному контексті варто відзначити, що «концепція соціально орієнтованої (соціальної) ринкової економіки стала втілюватися в господарську практику після Другої світової війни і сьогодні реалізується в багатьох країнах (зокрема, Європейського Союзу) як особливий тип господарської системи, що характеризується набором соціально-економічних інститутів, які спрямовують функціонування всіх її елементів на реалізацію цілей соціальної справедливості, захищеності, високого рівня та якості життя» [3, с. 34].

Вцілому підтримуючи обґрунтованість вибору соціально-економічної моделі розвитку України, звернемо увагу на те, що за більш ніж 20-річну історію її фактичної реалізації у нашої держави «як єдиної системи інститутів влади немає чіткої, кількісно вираженої та конкретно визначеної в часі довгострокової мети соціально-економічного розвитку країни» [25, с. 3]. Більш того, «держава на сьогоднішній день не може дати суспільству відповідь на питання, якою буде економіка України через 25-30 років, якою буде якість життя українців? Очевидно, що інститут держави ні вчора, ні сьогодні, ні завтра не в змозі реалізовувати функцію

цілепокладання в системі забезпечення довгострокового благополуччя українського суспільства» [25, с. 3].

Спроби сформуванню цільову зорієнтованості соціально-економічного розвитку України можна знайти науковому доробку Кендехова О.В., який зазначає, що головна стратегічна мета соціально-економічного розвитку держави «може бути визначена в такий спосіб: формування в Україні протягом 15 років (2015-2030 рр.) однієї з передових у світі постіндустріальних економік із рівнем життя населення, вищим за середній по десятих провідних країнах світу» [25, с. 6]. Підтримуючи думку з приводу формування постіндустріальної економіки, яка б базувалась на розвитку та забезпеченні умов для реалізації інтелектуального потенціалу, вважаємо недостатньо обґрунтованим визначення мети через порівняння з іншими країнами («передових у світі», «вищим за середній по десятих провідних країнах світу»). Вважаємо, що позиція України у порівнянні з іншими країнами за різними параметрами є похідними критеріями якості соціально-економічного розвитку (первинними показниками повинна бути оцінка стану забезпеченості стандартів життя громадян держави).

Порівняння показників України з іншими державами як основний критерій є не зовсім коректним, адже по-перше, можливо забезпечити високий рівень життя громадян не будучи «провідною» країною у світі; по-друге, оцінка соціально-економічних стандартів здійснюється за системою показників, що створює складну ситуацію щодо ранжування держав; по-третє, така стратегія вимагає випередження інших країн, що, за умови відсутності впливу на їх господарювання, є недостатньо обґрунтованою ідеєю.

І, як не дивно, саме позиція щодо оцінки якості соціально-економічного розвитку України через співставлення з іншими країнами знаходить відображення у чинних нормативно-правових актах. Так, метою стратегії сталого розвитку «Україна 2020» визначено «впровадження в Україні європейських стандартів життя та вихід України на провідні позиції у світі» [24]. При цьому в документі не пояснено, що мається на увазі під «європейськими стандартами життя» та, які позиції у світі і, за якими показниками, доцільно вважати «провідними».

За такої ситуації суттєво ускладнено метрологічне вимірювання рівня досягнення окреслених вище показників, що унеможлиблює об'єктивність оцінки досягнення мети соціально-економічного розвитку держави, а відповідно і ефективності діяльності державних управлінців, які розробляли та реалізовувати соціальну та економічну політику України.

І по факту маємо лише суб'єктивні судження провідних науковців країни щодо соціально-економічного розвитку України. Так, академік Гесць В.М. зазначає, що «курс на перехід до соціально орієнтованої ринкової економіки в Україні, який був узятий з початку 90х років ..., не дав істотних позитивних змін у контексті забезпечення економічного зростання» [3, с. 4]. Диха М.В. звертає увагу, що «Україна обрала досить привабливу, але не обґрунтовану з економічної точки зору стратегію розвитку, в основі якої лежить патерналістська модель, якій притаманні істотні недоліки. З одного боку, держава вкладає значні кошти в соціальну сферу, з другого – ці витрати не вирішують проблем соціального захисту населення, а тільки посилюють їх» [9, с. 31].

Окреслена вище ситуація підтверджує необхідність наукового осмислення сутності поняття «соціально-економічний розвиток держави» та обґрунтування підходів щодо його оцінки, у тому числі і як цільового орієнтиру бюджетної політики країни.

Досліджуючи сутність соціально-економічного розвитку держави варто взяти за базис існування у вітчизняній економічній науці сьогодення розуміння того, «що в основу соціально-економічної стратегії має бути покладена ідея забезпечення сталого економічного розвитку та соціальних потреб суспільства на належному рівні» [9, с. 30].

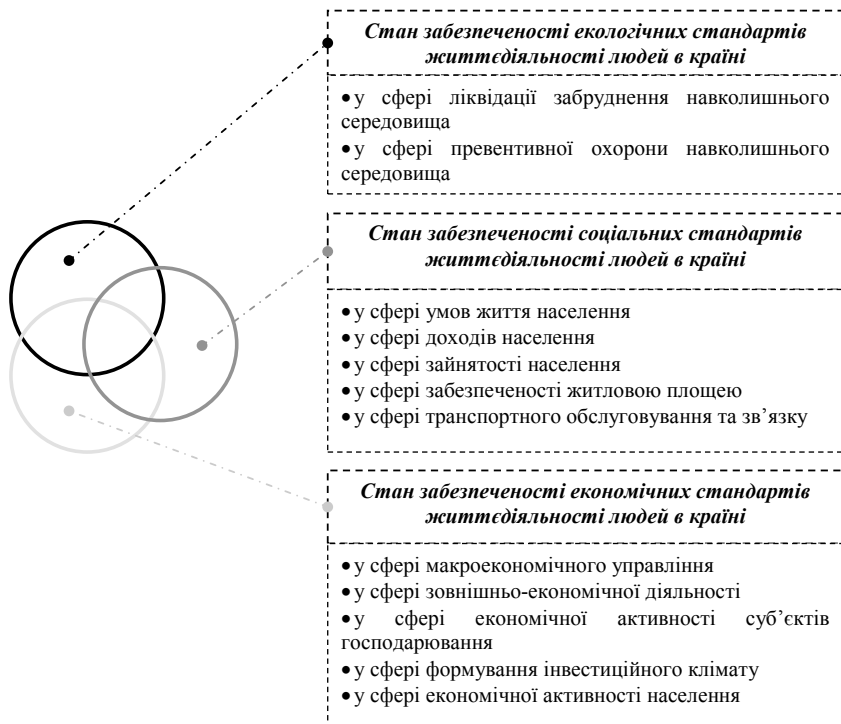
«Сталий соціально-економічний розвиток будь-якої країни означає, зрештою, таке функціонування її народногосподарського комплексу, коли одночасно забезпечуються: задоволення зростаючих матеріальних і духовних потреб населення; раціональне та екологічнобезпечне господарювання й високоефективне використання природних ресурсів; підтримання сприятливих для здоров'я людини природно-екологічних умов життєдіяльності, збереження, відтворення і примноження якості довкілля та природно-ресурсного потенціалу суспільного виробництва. Інакше кажучи, сталий розвиток — це насамперед економічне зростання, за якого ефективно розв'язуються найважливіші проблеми життєзабезпечення суспільства без виснаження, деградації і забруднення довкілля» [26, с. 33].

«Соціально-економічний розвиток має ґрунтуватися на принципах врахування можливостей природних комплексів витримувати антропогенні навантаження і забезпечувати нормальне функціонування біосфери і локальних екосистем. Від цього вирішальною мірою залежать їх корисна продуктивність, якість і комфортність

життєвого середовища, екологічне та економічне благополуччя населення того чи іншого регіону» [26, с. 31].

Як бачимо «червоною ниткою» концепції сталого розвитку є першочергова пріоритетність забезпечення екологічних стандартів життєдіяльності людини. З даного питання повністю погоджуємося з науковими поглядами Трегобчука В., який зазначив, що «екологічна проблема є не стільки природоохоронною, скільки соціально-економічною. Адже йдеться про нормальні умови життя та здоров'я людини» [26, с. 33]. «Жодні економічні вигоди не можна визнати доцільними, якщо зростають показники захворюваності, інвалідності та смертності населення, погіршується його фізичне і психічне здоров'я» [26, с. 35].

Статична структура стану соціально-економічного розвитку держави

Таким чином, вважаємо за доцільне під соціально-економічним розвитком держави розуміти тривимірний симбіоз у контексті поліпшення в динаміці стану забезпеченості екологічних, соціальних та економічних стандартів життєдіяльності людей в країні. Статичну структуру стану соціально-економічного розвитку держави наведено на рисунку.

Відповідно, оцінку якості соціально-економічного розвитку держави можливо здійснювати як на основі інтегральних показників стану забезпеченості екологічних, соціальних та економічних стандартів життєдіяльності людей в країні, так і на основі системи показників.

Висновки та перспективи подальших досліджень. За результатами осмислення сутності соціально-економічного розвитку країни як критерію оцінки ефективності державної бюджетної політики доцільно зробити наступні узагальнення:

1. Запропоновано авторське трактування сутності поняття «соціально-економічний розвиток держави» як тривимірного симбіозу, який проявляється через поліпшення в динаміці стану забезпеченості екологічних, соціальних та економічних стандартів життєдіяльності людей у державі.

2. Ключовими показниками соціально-економічного розвитку країни, як критерію оцінки ефективності державної бюджетної політики у контексті цільового підходу, запропоновано вважати стан забезпеченості екологічних, соціальних та економічних стандартів життєдіяльності людей.

У подальших дослідженнях вбачається за необхідне формалізувати ідентифіковані показниками соціально-економічного розвитку країни та розробити технологію оцінки на їх основі якості державної бюджетної політики.

Бібліографічний список: 1. Адаменко І.П. Фінансова політика в системі соціально-економічного розвитку суспільства / І.П. Адаменко // Бізнес Інформ. – 2016. – № 3. – С. 188-192. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2016_3_27. 2. Barro R. Economic growth / R. Barro, X. Sala-i-Martin. – NY: McGraw-Hill, 1995. – 539 p. 3. Геєць В. Соціогуманітарні складові перспектив переходу до соціально орієнтованої економіки в Україні / Геєць В. // Економіка України. – 2000. – № 1. – С. 4. 4. Юрій С. Бюджет, бюджетна доктрина та бюджетна політика держави: сучасна парадигма, іманентний детермізм, реалії і перспективи [Текст] / С. Юрій, В. Дем'янишин // Світ фінансів. – Тернопіль: ТНЕУ, 2010. – № 4. – С. 7-27. 5. Landau D. Government and economic growth in the less developed

countries: an empirical study for 1960–1980 / D. Landau // *Economic Development and Cultural Change*. – 1986. – № 35 (1). – P. 35–75.

6. Стиглиц Дж. Е. Крутое пике: Америка и новый экономический порядок после глобального кризиса / Стиглиц Джозеф; [пер. с англ. В.Лопатка]. – М.: Эксмо, 2011. – 512 с.

7. Чистякова Л.А. Взаимосвязь макроэкономической динамики и фискальной политики / Чистякова Л.А. // *Вестник финансовой академии*. – 1998. – № 3. – С. 8 – 15.

8. Ярема Б.П. Бюджетно-податкова політика України та напрями її реалізації / Б.П. Ярема, Н.С. Ситник // *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. – 2016. – № 2(1). – С. 75-80. – Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchnu_ekon_2016_2\(1\)_16](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchnu_ekon_2016_2(1)_16).

9. Диха М.В. Принципові підходи до визначення стратегії соціально-економічного розвитку держави / М.В. Диха // *Економіка України: політико-економічний журнал*. – 2013. – № 2. – С. 29-37.

10. Базилевич В.Д. Фіскальна політика держави: Державний бюджет, державний борг / В.Д. Базилевич // *Макроекономіка: навч. посібник* / В.Д. Базилевич, Л.О. Баластрик. – Київ: Атіка, 2002. – С. 170-197.

11. Петленко Ю. Теоретичні та методологічні аспекти фіскальної політики держави / Ю. Петленко, Є. Милованова // *Вісник КНУ імені Тараса Шевченка. Економіка*. – 2017. – № 1 (190). – С. 28-35.

12. Самуэльсон П.А. Экономика / Самуэльсон П.А., Нордхаус В.Д. – 18 изд-е., Пер с англ. – М.: ООО «И.Д. Вильямс», 2007. – 1360 с.

13. Беликов А.Ю. Кризисы на различных экономических уровнях / А.Ю. Беликов; Федеральное агентство по образованию, Байкальский го. Ун-т экономики и права. – Иркутск: Изд-во БГУЭП, 2006. – 210 с.

14. Трушина Ю.В. Бюджетно-налоговая политика государства при смене фаз экономического цикла / Ю.В. Трушина // *Интернет-журнал «Науковедение»*. – 2013. – № 5. – С. 1–7. – Режим доступу: <https://naukovedenie.ru/PDF/47evn513.pdf>

15. Ибрахим М.А. Аспекты фискальной политики государства / Ибрахим М.А. // *Вестник университета*. – 2016. – № 7-8. – С. 142–145.

16. Keynes J.M. *The General Theory of Employment, Interest, and Money* / J.M. Keynes. – Harcourt, Brace, New York. – 1936. – 379 p.

17. Мярковський А. Бюджетна політика як складова соціально-економічного розвитку країни / А. Мярковський, І. Чугунов // *Вісник Київського національного торговельно-економічного університету*. – 2010. – № 5. – С. 5-15. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vknteu_2010_5_2.

18. Осецький В. Л. Державні видатки в реалізації бюджетної стратегії соціально-економічного розвитку України / В.Л. Осецький, П.А. Мороз // *Фінанси України*. – 2012. – № 12. –

- С. 103-111. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Fu_2012_12_8_19. Wahab M. Economic growth and expenditure: evidence from a new test specification / M. Wahab // Applied Economics. – 2004. – № 36. – P. 2125–2135. 20. Ghali K.H. Government size and economic growth: âvidence from a multivariate cointegration analysis / K.H. Ghali // Applied Economics. – 1999. – № 31. – P. 975–987. 21. Ram R. Government size and economic growth: a new framework and some evidence from crossection and time series data / R. Ram // American Economic Review. – 1986. – № 76 (1). – P. 191–203. 22. Скидельски Р. Кейнс. Возвращение Мастера / Роберт Скидельски; пер. с англ. О. Левченко; [Науч. ред. О. Замулин]. – М. ООО „Юнайтед Пресс”, 2011. – 253 с. 23. Борнос В.Г. Особливості реалізації бюджетно-податкової політики України та визначення напрямів її розвитку / В.Г. Борнос // Бізнес Інформ. – 2012. – № 6. – С. 145-148. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2012_6_42. 24. Конституція України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вп> 25. Кендюхов О.В. Стратегія соціально-економічного розвитку України: мета, завдання і ключові проблеми / О.В. Кендюхов // Економіка промисловості. – 2009. – № 4. – С. 3-6. 26. Трегобчук В. Концепція сталого розвитку для України / В. Трегобчук // Вісник НАН України. – 2002. – № 2. – С. 31-40.

Ю.И. Мыскин Социально-экономическое развитие государства как целевой ориентир государственной бюджетной политики. В статье исследована сущность социально-экономического развития государства и обоснована целесообразность его использования в качестве целевого ориентира государственной бюджетной политики. Предложено ключевые показатели социально-экономического развития государства в качестве критерия оценки эффективности государственной бюджетной политики с позиции целевого подхода.

Ключевые слова: государственная бюджетная политика, социально-экономическое развитие государства, экологические стандарты жизнедеятельности человека, социальные стандарты жизнедеятельности человека, экономические стандарты жизнедеятельности человека.

Y.I. Myskin Socio-economic development of the state as a target landmark of the state budget policy.

The article substantiates that the main goal of the state budget policy is to ensure the social and economic development of the country. At the same time,

the domestic practice of formation and implementation of the budget policy has no effective technology for assessing its effectiveness to this day.

To solve this situation, the goal was to identify the key indicators of the country's socio-economic development as a criterion for evaluating the effectiveness of the state budget policy from the standpoint of the target approach.

Investigating approaches to assessing the level of socio-economic development of the state in domestic legislation, substantiated that the opinion is based on the incorrect application of the comparison of indicators of Ukraine with other states as the main criterion. Firstly, it is possible to ensure a high standard of living for citizens without being the "leading" country in the world; Secondly, the assessment of socio-economic standards is carried out in a system of indicators, which creates a difficult situation with regard to ranking countries.

According to the results of the critical approach to the views of scientists on understanding the essence of socio-economic development of the country as the target landmark of the state budget policy were the following generalizations:

1. Author's interpretation of the essence of the concept of "socio-economic development of the state" as a three-dimensional symbiosis, which manifests itself through improvement in the dynamics of the state of ensuring the ecological, social and economic standards of life of people in the state, is proposed.

2. The key indicators of socio-economic development of the country, as a criterion for assessing the effectiveness of the state budget policy in the context of the target approach are the state of ensuring ecological, social and economic standards of human activity.

The obtained results of the study form the basis for the development of a method of practical assessment of the efficiency of the state budget policy from the standpoint of the target approach.

Key words: state fiscal policy, socio-economic development of the state, ecological standards of human life, social standards of human activity, economic standards of human activity.

Стаття надійшла до редакції: 15.10.2018 р.